

2. Правове регулювання грального бізнесу: європейський досвід, практика в пострадянських країнах, перспективи України / За заг. ред. І. В. Сергієнко, І. Ю. Фоміна, Р. Б. Хорольського. – Київ: Юридична компанія «Фомін, Сергієнко та партнери», 2015. – 136 с.
3. Аномалії в цивільному праві України: Навч.-практ. Посібник // Відп. ред. Р. А. Майданик. – К. : Юстініан, 2007. – 912 с.
4. Гончарова А. В., Фавстіна М. В. Правова природа виникнення зобов'язань із гри й парі: теоретичне формулювання та правові колізії / А. В. Гончарова, М. В. Фавстіна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – № 31. – 2015. – С. 28 – 31.

Сафончик Оксана Іванівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

В Україні шлюбні правовідносини регулюються не лише положеннями сімейного права, а й положеннями цивільного законодавства. Договірне регулювання шлюбних правовідносин має за мету диспозитивне регулювання шлюбних правовідносин. Аналізом літератури та сімейного законодавства встановлено, що шлюбні правовідносини можуть регулюватися укладеними правочинами між членами сім'ї, спорідненими між собою, зокрема в разі шлюбних правовідносин, правочинами та/чи договорами між батьками і дітьми та між дружиною і чоловіком (ст. 9 СК України). Зазначене вказує на те, що між цими учасниками шлюбних правовідносин можуть виникати сімейно-правові та шлюбно-правові договори. Однак у науковій літературі існує лише визначення поняття «сімейно-правові договори», до складу яких вважають належними: поіменовані договори; непоіменовані договори; договори подружжя; договори між батьками і дітьми; договори між батьками щодо виховання дитини; договори між особами, які проживають разом однією сім'єю; тощо. Науковці визначають, що сімейно-правовими договорами є договори щодо встановлення, зміни та припинення сімейних прав і обов'язків, укладені фізичними особами – членами сім'ї, які пов'язані між собою сімейними відносинами. Низку договорів, які укладаються між членами сім'ї та юридичними особами, а також органами опіки та піклування, хоч і

спрямованих на захист та забезпечення інтересів сім'ї, у тому числі дітей, не можна вважати сімейно-правовими договорами, бо в разі укладення договорів з органами опіки й піклування щодо утримання та виховання дитини, з юридичними особами щодо захисту прав дитини, подружжя, батьків, братів і сестер тощо органи опіки й піклування та юридичні особи не набувають сімейних прав і обов'язків.

У судовій практиці ВСУ, зокрема в узагальненні судової практики розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними, зазначено, що термін «правочин» не виключає вживання терміна «угода» у значенні домовленості між щонайменше двома сторонами. Перший із них є більш широким і включає в себе терміни «договір» (згідно із ст. 11 ЦК України), «угода», «домовленість». Щоб запобігти неоднаковому застосуванню норм про правочини в практиці судів, слід зазначити, що договір та угода є тотожними поняттями, тому дво- і багатосторонні правочини є водночас як договорами, так і угодами, а термін «домовленість» слід розуміти як договір чи угоду, якщо така домовленість досягнута з дотриманням вимог, установлених для укладення договору.

У судовій практиці виникають проблеми з розумінням та визначенням односторонніх правочинів. Вважаємо, що до них можна вважати належними: видачу та скасування довіреності; прийняття чи збереження зробленої речі; повідомлення одним співвласником іншим співвласникам про продаж своєї частки у спільній власності; пропозицію про продаж майна; публічну обіцянку винагороди за знайдення загубленої речі; складення, зміну та скасування заповіту; прийняття спадщини і відмову від неї тощо.

Договір – як сімейно-правовий, так і шлюбно-правовий – можна назвати правочином, бо правочин – правомірна, тобто не заборонена законом, вольова дія суб'єкта цивільних правовідносин, що спрямована на встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків. Те саме стосується й сімейних правовідносин при укладенні договору, який також передбачає встановлення прав та обов'язків, однак – сімейних.

Для визначення поняття «шлюбно-правові договори» слід проаналізувати існуючу класифікацію сімейно-правових договорів, бо вже попередньо зверталась увага на те, що поняття «шлюбні правовідносини» є вужчим за поняття «сімейні правовідносини», що розрізняється суб'єктним складом. Отже, при визначенні поняття «шлюбно-правові договори» також слід ураховувати суб'єктний склад та положення сімейного та цивільного законодавства України.

У науковій літературі надається класифікація сімейно-правових договорів за критерієм відносин, урегульованих договорами. Договори

розділяються на дві групи: договори, що спрямовані на регулювання сімейних відносин та закріплені у СК України, та договори, які спрямовані на регулювання сімейних відносин, однак не закріплені у СК України. Отже, якщо відносини між членами сім'ї, які укладають договір, не врегульовані СК України, то вони можуть відійти від закріплених законодавством правил та укласти договір регулювання сімейних відносин, неврегульованих положеннями законодавства. Як приклад, до зазначених договорів можна вважати належними: договір про надання утримання незалежно від працездатності одного з членів сім'ї, у тому числі подружжя (ст. 75 СК України); договір між нареченими щодо місця проведення шлюбної церемонії; договір між подружжям щодо забезпечення одночасного виходу у відпустку, організації спільної поїздки на відпочинок до іншої держави тощо.

Зазначена класифікація сімейно-правових договорів, як вважається, дуже схожа з попередньою класифікацією, наданою за критерієм відносин, урегульованих договорами, бо як у першому разі, так і в другому сімейно-правові договори між суб'єктами сімейних відносин, у тому числі сімейних правовідносин, поділяються на договори, які врегульовані та передбачені законодавством України, та на договори, які неврегульовані положеннями законодавчих актів України.

Враховуючи викладене, з урахуванням та доцільністю надати окреме визначення поняттю «шлюбно-правові договори», надамо класифікацію шлюбно-правових договорів за критерієм законодавчої визначеності відносин суб'єктів шлюбних правовідносин, які регулюються договорами: 1) поіменовані шлюбні договори, спрямовані на регулювання шлюбних правовідносин, визначених та передбачених положеннями СК України; 2) – непоіменовані шлюбні договори, спрямовані на регулювання шлюбних правовідносин, визначених суб'єктами цих правовідносин, однак непередбачених положеннями СК України.

У літературі також існує класифікація сімейно-правових договорів між членами сім'ї за суб'єктним складом сім'ї. За вказаною класифікацією правники акцентують увагу на тому, що сімейно-правові договори можна розділити на такі групи: договори подружжя; договори між особами, які перебувають у правовідносинах, подібних до шлюбних; договори осіб, які проживають однією сім'єю; договори батьків щодо виховання та утримання дитини; договори між батьками та дітьми; договори родичів.

Підсумовуючи викладене, слід урахувати також і існування спільного проживання особами однієї статі, яких фактично можна вважати належними до осіб, які проживають разом як цивільні партнери, що за своєю суттю

схоже на наявність правовідносин між суб'єктами фактичних шлюбних відносин.

Ткалич Максим Олегович,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Запорізького національного університету*

ПРОФЕСІЙНІ СПОРТИВНІ КЛУБИ ТА ПРОФЕСІЙНІ СПОРТИВНІ ЛІГИ, ЯК КЛЮЧОВІ СУБ'ЄКТИ ВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ

Характерною рисою системи вітчизняного спорту є поєднання двох організаційних моделей: ринкової («західної») та неринкової («радянської»). Йдеться про те, що головним рушієм розвитку спорту в західних країнах є приватний інтерес (спортивний ринок), а основним пріоритетом радянського спорту був інтерес публічний (масовий спорт). Відповідно, головним організаційним елементом «західної» системи спорту (в більшій мірі – американської і в меншій мірі – європейської) є приватний спортивний клуб і об'єднання спортивних клубів (професійні спортивні ліги). Головними ж акторами у вітчизняному спорті залишаються державні й громадські (фактично – квазідержавні) організації. Йдеться, передовсім, про спортивні федерації і спортивні товариства. При цьому, масовий спорт, як й інші напрями спорту, наразі перебуває у занепаді.

Проте, незважаючи на неспроможність держави забезпечити нормальне фінансування спорту, вона, тим не менше, посідає домінуюче становище в інституційній системі вітчизняного спорту. Такий інтервенціоністський підхід зберігся ще з радянської доби. При цьому, слід наголосити, що в умовах важкої економічної ситуації, в якій наша країна перебуває перманентно, і хронічного недофінансування спорту, вкрай важливим є формування такої організаційної системи спорту, чільне місце в якій посідає би спорт професійний. Саме професійний спорт, як різновид економічної діяльності, здатний акумулювати кошти, необхідні для розбудови не тільки, власне, професійного спорту, а й всієї системи вітчизняного спорту.

Отже, перейшовши на ринкову модель розвитку економіки, наша держава не забезпечила можливості переходу на таку ж модель розвитку для вітчизняного спорту.